

Raadsvoorstel

Voorstel tot het instemmen met het herijkte regionale Akkoord van Groenlo 3.0

AAN DE RAAD

Samenvatting

Er is een nieuwe versie van het Akkoord van Groenlo opgesteld, aangepast aan de ontwikkelingen sinds het akkoord van 2013. Het Akkoord van Groenlo 3.0 wordt regionaal uitgewerkt in een regionale uitvoeringsagenda. Nadat de gemeenteraden in de regio hebben ingestemd met het akkoord zal hierover gecommuniceerd worden en zullen de gezamenlijke gemeenten andere partijen zoals organisaties, ondernemingen en onderwijsinstellingen in de Achterhoek vragen het akkoord te ondersteunen.

Inleiding

De Achterhoek heeft in 2009 en 2013 een Akkoord van Groenlo (AvG) vastgesteld. De belangrijkste ambitie in dit akkoord was het streven naar een energieneutrale Achterhoek in 2030. Een energieneutrale Achterhoek wil zeggen dat alle energie die we verbruiken in de Achterhoek duurzame, hernieuwbare, energie is. In 2016 hebben we de definitie voor een energieneutrale Achterhoek beperkt tot de energie die wordt verbruikt in de gebouwde omgeving (woningen en bedrijven). De term 'energie neutraal' is ook gekwantificeerd in 2016, in de "Regionale uitvoeringsagenda duurzame energie Achterhoek" (hierna uitvoeringsagenda 2016/UA2016 genoemd). Hierin is een Achterhoekse strategie uitgewerkt om in te zetten op energiebesparing en het zelf opwekken van duurzame energie. Voor elke gemeente is de ambitie ook vertaald in meetbare doelen. Per gemeente zijn doelen gesteld (ten opzichte van het referentiejaar 2013):

- Hoeveelheid lokaal op te wekken duurzame elektriciteit in kWh;
- Hoeveelheid te vervangen m³ aardgas voor duurzame warmtebronnen;
- Percentage te besparen elektriciteit;
- Percentage te besparen aardgas in m³.

Deze uitvoeringsagenda is twee keer gemonitord in 2018 en 2020.

In 2021 is geconstateerd dat het tijd is om onze ambitie en doelstelling van het AvG tegen het licht te houden, een herijking van het AvG is op zijn plaats. Er is namelijk veel gebeurd in de energietransitie sinds 2016, er zijn nieuwe inzichten, en de samenhang tussen de verschillende opgaven en trajecten is niet altijd duidelijk. Belangrijke zaken hierin zijn o.a.;

- Het nationale klimaatakkoord (uit 2019) waarin duidelijk de taken van de gemeente worden omschreven (die vallen in de thema's elektriciteit en gebouwde omgeving);
- Er heeft een landelijke standaardisering plaatsgevonden over de manier waarop we de energietransitie uitdrukken en meten (in cijfers). Dit ETM (energie transitie model) houdt ook rekening met omzet- en transportverliezen van energie en de economisch rendabele benutting van (natte) biomassa;
- De RES 1.0 Achterhoek (regionale energiestrategie) vastgesteld in 2021 waarin is vastgelegd 1,35 TWh duurzame elektriciteit op te wekken in de Achterhoek. De Achterhoekse RES-bijdrage komt overeen met de ambitie die in de UA2016 gezamenlijk is geformuleerd;
- De RES 1.0, het ETM en de monitoring van de UA2016 in 2020 hebben nieuwe inzichten opgeleverd over de opgave voor een energieneutrale Achterhoek. Zo zal er in 2030 in de gebouwde omgeving van de Achterhoek nog (fossiel) aardgas worden verbruikt, dan is de Achterhoek volgens de definitie niet energieneutraal. Het ETM wijst uit dat voor het behalen van energieneutraliteit de opgave voor opwek groter is dan 1,35 TWh aan grootschalig-zon op land,

grootschalig zon op dak en grootschalig wind. De evaluatie geeft aan dat de energiebesparing achterblijft bij de opgave, vastgesteld in de UA2016. Kortom: de opgaven blijken groter en moeilijker dan eerder werd gedacht ten tijde van het Akkoord in 2013;

- Iedere gemeente heeft een Transitievisie Warmte (2021) opgesteld waarin staat hoe de gemeente aardgasvrij kan worden in 2050. De warmtetransitie in de Achterhoek betekent dat het elektriciteitsverbruik, als alternatief voor verwarming met aardgas, flink zal toenemen, en daarom ook de opgave voor duurzame opwek van deze elektriciteit.

In 2021 hebben de gemeenten met behulp van RoyalHaskoningDHV een voorstel voor de herijking van het Akkoord van Groenlo opgesteld. Er is veel tijd gaan zitten in het evalueren van het proces van de afgelopen jaren, het benoemen van de successen en het wegen van de samenwerking in de regio. Dit heeft geresulteerd tot een intern “reisverslag” van 2016 tot nu. Hierin is er veel aandacht voor onze waarden, onze manier van samenwerken en de gevoelde urgentie. De achtergrond en historie zijn beschreven, er is opnieuw gerekend en er is een aanzet gedaan voor een nieuw uitvoeringsprogramma (bijlage 4). De variantentabel en het voorgestelde uitvoeringsprogramma uit bijlage 4 is nog niet gereed, het moet nog verder in thema’s en cijfermatig worden uitgewerkt. Wel is er een nieuw Akkoord van Groenlo geformuleerd: het Akkoord van Groenlo 3.0 (bijlage 2). Ook is er een versie gemaakt voor organisaties, ondernemingen en onderwijsinstellingen (de andere O’s) e.d. in de Achterhoek. Aan hen wordt gevraagd om een steun te betuigen aan het akkoord, maar ook om zelf in actie te komen (bijlage 3).

Beschrijving beleidsterrein inclusief toepasselijke regelgeving

Duurzaamheid, Akkoord van Groenlo, Klimaatakkoord.

Inhoudelijke toelichting op het voorstel

Het Akkoord van Groenlo uit 2013 is vernieuwd. De nieuwe inzichten en ontwikkelingen sinds 2013 zijn verwerkt in het akkoord. Het akkoord wordt ter instemming aan de gemeenteraad voorgelegd. De basis van het akkoord: gezamenlijk werken aan een energieneutrale Achterhoek blijft hetzelfde. Het akkoord wordt uitgewerkt in een vernieuwde regionale uitvoeringsagenda. Ook worden andere Achterhoekse organisaties, ondernemingen en onderwijsinstellingen etc. uitgenodigd actief deel te nemen aan de realisatie van het akkoord.

Het akkoord uit 2013 is aangepast naar de situatie van 2022

Het nieuwe akkoord geeft aan dat de ambitie voor een energieneutrale Achterhoek nog steeds belangrijk is, dit wordt benadrukt. Ook is het een herbevestiging van de Achterhoekse samenwerking; samen d’ran. Het akkoord is ook aangepast aan de huidige situatie. Nieuw beleid en cijfermatige inzichten zijn verwerkt in het akkoord. In lijn met het klimaatakkoord is gekozen om uiterlijk 2050 energieneutraal te zijn. Belangrijk is hierbij ook dat gebleken is dat de opgave om energieneutraal te zijn veel hoger is dan is ingeschat in 2016. Voor 2030 hanteren we de opgave voor opwek van duurzame energie uit de RES. Deze opgave komt wél overeen met de opgave voor opwek voor een energieneutrale Achterhoek uit de uitvoeringsagenda in 2016.

Met het nieuwe akkoord zal er ook een nieuwe regionale Uitvoeringsagenda worden uitgewerkt. In bijlage 4 wordt hier al een voorzet gedaan. Cijfermatig wordt het doel opnieuw bepaald en worden de thema’s definitief gemaakt. De nieuwe uitvoeringsagenda is een document waar de gemeenten zich op kunnen baseren in hun gemeentelijk uitvoeringsprogramma. Er is ruimte voor variatie, voor specifieke lokale accenten. Het programma zal deels bestaan uit bekende thema’s en zal deels nieuwe, actuele thema’s bevatten. Thema’s uit de RES en de TVW zullen ook opgenomen worden. Het vaststellen van het de uitvoeringsagenda is aan het college.

Het akkoord is een gemeenschappelijke tekst waar iedere gemeente in de Achterhoek zich in kan vinden.

De Achterhoek werkt al lang en succesvol samen maar er zijn ook verschillen tussen de gemeenten. Elke gemeente legt zijn eigen accenten en heeft haar eigen specifieke lokale situatie. Er is afgesproken dat elke gemeente zijn bijdrage levert, we spreken een minimum af. Individuele hogere ambitie is wenselijk. Dit wordt nader uitgewerkt in een nieuwe uitvoeringsagenda. In de huidige tekst kan elke gemeente zich vinden.

Alternatieve beleidskeuzes

Het akkoord van Groenlo 3.0 voegt niets toe aan bestaand beleid

Het eerste Akkoord van Groenlo is al in 2009 gemaakt, dit was ver voor het nationale klimaatakkoord uit 2019. We waren een voorloper, en daar mogen we trots op zijn. We zijn echter ook ingehaald door nieuwe inzichten. Deze nieuwe inzichten zijn verwerkt in het nieuw Akkoord van Groenlo 3.0. Bestaand beleid is geïntegreerd in het nieuwe akkoord. Daarnaast geeft het akkoord een nieuwe impuls aan de Achterhoekse samenwerking; tussen de gemeenten maar zeker ook met organisaties, instellingen en ondernemingen in de Achterhoek.

Het Akkoord van Groenlo 3.0 verlaagt de ambitie

In 2009 is de ambitie uitgesproken om energieneutraal te zijn in 2030. Deze ambitie is nu bijgesteld tot *uiterlijk* 2050. In 2009 was de omvang van de opgave nog niet goed in beeld. Deze opgave is groter dan destijds gedacht. Er is sprake van voortschrijdend inzicht, dit wordt duidelijk beschreven in bijlage 4. Daarnaast is het standpunt van de gemeenteraad bij het tempo voor vervangen van het aardgas bij de gebouwde omgeving van belang. In de Transitievisie Warmte, vastgesteld in 2021, wordt aangegeven hoe de gemeente aardgasvrij gaat worden in 2050. Voor de periode tot 2030 is vorig jaar nadrukkelijk gekozen om nog geen wijken van het aardgas af te halen, maar in te zetten op het aardgasvrij-klaar maken van woningen. Dit besluit heeft tot logische gevolg dat de ambitie van het akkoord van Groenlo ook opschuift naar 2050. We sluiten hierdoor ook beter aan bij het nationaal klimaatakkoord. De opgave voor de opwekking van lokale duurzame energie die in 2016 is vastgesteld is overigens wel gehandhaafd en vastgelegd in de RES 1.0.

Financiële consequenties

Het besluit heeft geen directe financiële consequenties

Participatie en Communicatie

Voor een energieneutrale Achterhoek hebben we alle partijen nodig en communicatie over het nieuwe akkoord is essentieel daarom wordt er regionaal een communicatieplan uitgewerkt om burgers en organisaties bij het akkoord te betrekken (bijlage 3).

Gemeenten hebben een bepaalde invloed om de energietransitie te versnellen, maar we kunnen dit niet alleen. De overige O's zijn nodig om de transitie tot een succes te maken. Daarom worden de andere O's actief gevraagd het akkoord te ondersteunen en zelf ook aan de slag te gaan.

Het akkoord geeft aan dat we *samen* aan een energieneutrale Achterhoek blijven werken. De reden hiervoor is onveranderd groot. De gevolgen van de klimaatverandering wordt steeds voelbaarder voor onze inwoners. Ook zijn de economische effecten van de energiecrisis dit jaar voelbaar voor iedereen. Door een goede communicatie wordt de gezamenlijke inspanning van de gemeenten onderstreept.

Vervolgstappen inclusief tijdspad

- Feb/mrt 2023	instemming gemeenteraden van de Achterhoekse gemeenten
- Begin 2023	regionale uitvoeringsagenda maken (colleges stellen vast)
- Begin 2023	communicatietraject
- Zomer 2023	feestelijke ondertekening met oproep aan andere O's zich aan te sluiten

Bijlagen

1. Voorwoord Akkoord van Groenlo 3.0
2. Akkoord van Groenlo 3.0
3. Akkoord van Groenlo 3.0 (steunbetuiging)
4. Achtergrond en historie van het Akkoord van Groenlo en Variantentabel voor uitvoeringsprogramma 2023.

Aalten, 9 maart 2023

Burgemeester en wethouders van de gemeente Aalten,

drs. A.J.M. Gildhuis
secretaris/algemeen directeur

mr. A.B. Stapelkamp
burgemeester